

Ajaloo ainekava

Ajalugu õppides omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks vajalikke teadmisi oma kodukoha ja maailma minevikust ning kultuuripärandist. Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.

1. Üldpädevused

Kultuuri-ja väärtuspädevus ning kodanikupädevus

- ✓ Ajalugu toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja ühiskonna jätkusuutliku arengu põhimõtteid ning nendest oma tegutsemises juhinduda.
- ✓ Süvendab lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse.

Enesemääratluspädevus

- ✓ Enesemääratluspädevuse aluseks on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse;

Õpipädevus

- ✓ Õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades.
- ✓ Õppijad omandavad õpetegevuse ja tagasiside kaudu eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus

- ✓ Õppeaine kujundab
 - suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades;
 - lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust;
 - kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus

- ✓ Ajalugu toetab oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
- ✓ Õpitakse eristama sotsiaalteadusi loodusteadustest (sh mõistma nendes kasutatavate uurimismeetodite eripära).
- ✓ Õpitakse otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ja tegema saadud teabe alusel tõendus põhiseid otsuseid.

Ettevõtlikkuspädevus

- ✓ Ajalugu õpetab nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärgi, genereerima ideid ning neid ellu viima.
- ✓ Õppeaine kaudu
 - kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd;
 - õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega;
 - õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

2. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääri plaanimine

- ✓ Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele.
- ✓ Kujundatakse hoiakuid, mida on õpilasele vaja tulevases tööelus.
- ✓ Õpilastele tutvustatakse ajaloovaldkonnaga enim seotud ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi.
- ✓ Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimuvate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng

- ✓ Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

- ✓ Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohalikku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse.

Kultuuriline identiteet

- ✓ Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Teabekeskond

- ✓ Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Tehnoloogia ja innovatsioon

- ✓ Toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Tervis ja ohutus

- ✓ Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Väärtused ja kõlblus

- ✓ Toetatakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

3. Lõiming

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled

- ✓ Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste.
- ✓ Õpilasi juhatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusriikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid.
- ✓ Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, meediakirjaoskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset.
- ✓ Täiendatakse õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest.
- ✓ Õpilasi suunatakse märkama oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning neist lugu pidama.
- ✓ Juhatakse tähelepanu erinevate suhtluskeskkondade reeglitele ning ühiskondlikule mitmekesisusele.
- ✓ Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid, võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.

Matemaatika

- ✓ Kujundatakse järgmisi oskusi:
 - ajaarvamine;
 - ressursside plaanimine (aeg, raha);
 - matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid);
 - oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida;
 - oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusained

- ✓ Õpitakse mõistma
 - looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse;
 - majanduse ressursse;
 - ühiskonna jätkusuutlikku säästlikku tarbimist, üleilmastumist, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamist ja mõistmist ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamist.

Tehnoloogia

- ✓ Käsitletavate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte;
- ✓ rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisele oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonda kujundades;
- ✓ kasutada tehnovahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstiained

- ✓ Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemasid, iluhinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust.

Kehaline kasvatus

- ✓ Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil;
- ✓ Arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

4. Hindamine

Hindamine toimub vastavalt Muraste Koois kehtivalt hindamisjuhendile. II kooliastmes antakse töödele numbriline hinne.

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sh esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele ning õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemise arengut. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks.

Õpitulemusi kontrollides tuleb jälgida teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu. Hindamise vormid sisaldavad 5. klassis suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, allikmaterjali ja piltidega, loovtööd ning jutustuse kirjutamist, samuti allika usaldusväärst info edasikandmisel. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Lühijutu ning kirjelduse puhul hinnatakse ülesehituse loogikat ja terviklikkust, mõistete ning märksõnade sobivust konteksti, stiili ja ainealast õigekirja.

5. klassis ei kontrollita kontrolltöödega enam kui üht õpitud teemat korraga.

5. klass, 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi

Õpitulemused	Õppesisu
Ajaarvamine	
kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase <ul style="list-style-type: none"> • sajand, • aastatuhat, • eKr, pKr, • araabia number, • Rooma number, • ajaloo periodiseerimine; kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; kasutab ajalookaarti	Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.
Ajalooallikad	

<p>teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest;</p> <p>töötab lihtsamate allikatega; kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.</p>	<p>Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv.</p>
Eluolu	
<p>kirjeldab mõnda minevikusündmust, mineviku inimeste eluolu;</p> <p>leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;</p> <p>väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu;</p> <p>kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.</p>
Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud	
<p>kirjeldab mõnda minevikusündmust, inimeste eluolu minevikus;</p> <p>leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;</p> <p>väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu;</p> <p>kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas õpetaja valikul.</p>

6. klass, 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi

Õpitulemused	Õppesisu
Muinasaeg	
<p>kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid;</p> <p>näitab kaardil ja põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine;</p> <p>teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutuselevõtmine;</p> <p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim;</p>	<p>Aeg ja ajaarvamine, muinas- ja vanaaja periodiseerimine. Ajalugu ja ajalooallikad. Allikmaterjalide tõlgendamine. Muinasaja arengujärgud ja nende üldiseloomustus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutuselevõtmine, Eesti muinasaja üldiseloomustus, Pulli, Kunda.</p>

<p>teab, et Eesti esimesed asustusala olid Pulli ja Kunda inimasula, ning näitab neid kaardil.</p>	
<p>Vanad Idamaad</p>	
<p>selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat;</p> <p>selgitab, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel;</p> <p>tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiini, matemaatikat, astronoomiat, kirjandust, kujutavat kunsti, Egiptuse püramiide ja Babüloni rippaedu;</p> <p>teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;</p> <p>teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon;</p> <p>selgitab, mis on Vana Testament;</p> <p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid</p> <ul style="list-style-type: none"> • tsivilisatsioon, • linnriik, • vaarao, • muumia, • sfinks, • tempel, • püramiid, • preester; <p>teab, kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon, Hammurabi, Mooses ja Taavet, ning iseloomustab nende tegevust.</p>	<p>Vana-Egiptus, Egiptuse riigikorraldus. Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon; eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament.</p>
<p>Vana-Kreeka</p>	
<p>näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat ning kirjeldab riigi laienemist hellenismi perioodil;</p> <p>teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist;</p> <p>tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal;</p> <p>kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjandus, • teater, • religioon, • kunst, • sport; 	<p>Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreeta ja Mükeene kultuur. Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatuse Ateenas ning Spartas. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale. Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine. Vana-Kreeka kultuur ja eluolu, kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana, olümpiamängud, religioon ja mütoloogia, Homerose kangelaseepika, ajalookirjutus, Herodotos, teater, kunst, arhitektuur, skulptuur, hellenistlik kultuur, Vana-Kreeka kultuuri tähtsus</p>

<p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid</p> <ul style="list-style-type: none"> • polis, • rahvakoosolek, • akropol, • agoraa, • türann, • aristokraatia, • demokraatia, • kodanik, • ori, • eepos, • olümpiamängud, • teater, • tragöödia, • komöödia, • skulptuur, • Trooja sõda, • hellenid, • tähestik; <p>teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles ja Aleksander Suur, ning iseloomustab nende tegevust.</p>	
Vana-Rooma	
<p>näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, IdaRoomat ja Lääne-Roomat;</p> <p>teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist;</p> <p>selgitab Rooma riigikorda eri aegadel;</p> <p>iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, • Rooma linna tekkimine, kuningad, vabariigi algus, • Rooma vabariik, ühiskondlik korraldus, • Rooma võimu laienemine Vahemere maades. <p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid</p> <ul style="list-style-type: none"> • vabariik, • foorum, • kapitolium, • Colosseum, • patriits, • plebei, • konsul, • senat, • rahvatribuun, • orjandus, • amfiteater, • gladiaator, • leegion, 	<p>Hannibal, kodusõjad Roomas. Caesar, vabariigi lõpp. Rooma keisririik, ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine. Vana-Rooma kultuur, rahvas ja eluolu, Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn, kunst ja arhitektuur, avalikud mängud, Rooma õigus. Ristiusu teke, Uus Testament.</p>

- kodusõda,
- kristlus,
- piibel,
- Rooma õigus,
- provints,
- Ida-Rooma,
- LääneRooma,
- Kartaago,
- Konstantinoopol,
- ladina keel;

teab, kes olid Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus ja Jeesus Kristus, ning iseloomustab nende tegevust.